

הרפואה בספרות ההלכה

להקל בעקירת השן על ידי גוי גם במקרה "שמתחזק והולך כבריא", מלבד ביום שני של ראש השנה, שדינו כיום טוב ראשון.⁹³

ר' יואל סירקיס⁹⁴ לאחר שמצטט את דעתו של ר' שלמה לוריא הנזכרת לעיל מציין גם את ארחות חיים ושלחן הערוך הנזכרים, המקילים בהוצאת השן בשבת וכנראה שכן היא גם דעתו להתיר. אוצר החכמה

ר' יעקב עמדין⁹⁵ קורא לזהירות: "אבל צריך להזהר מאוד בהוצאת שן אפילו בחול, שלפעמים מוסיף יותר ממה שמועיל... לפיכך גם בחול צריך לידע תחילה בבירור שלא יזיק לו, ושאי אפשר לו להשקיט הכאב באופן אחר ועל פי בקי ואומן דווקא וקל ותומר בשבת".

בין הפוסקים המתירים נמנים גם ר' יחיאל מיכל אפשטיין⁹⁶ ור' חיים ברלין⁹⁷. אולם הם מדגישים את איסור עקירת השן בשבת על ידי רופא ישראל. מדגיש ר' חיים ברלין בין השאר "דהוצאת השן אינה רפואה בדוקה וידועה... והא דמכת השינים מחללים עליה שבת, היינו לרפאותם על ידי סמים באופן שלא יהא צריך להוציאם"⁹⁸, אבל להוציא שינים על ידי ישראל אסור.

מחלת עצבים: ר' יצחק גליק⁹⁹ מתיר מבחינת ההלכה ללא-יהודי לנגן בשבת ב"פונוגרף" בשביל יהודי הסובל ממחלת עצבים, אולם "טוב שיזהר בזה, בכדי שלא יחלל שם שמים על ידו".

מחלות באברים החיצונים: בעל "איסור והיתר"¹⁰⁰ פוסק: "אדם הנופל או ניהגוף ונצרך דם במקום נפילתו או נגיפתו אין חשוב חולה הפנימי"¹⁰¹, ומאחר שאין מצטער כל כך ויכול להתמין למחר בלי סכנה נר' דאסור להקזי דם שקורין קופפ"ן ואפילו ביי"ט שני של גלויות ואפילו על ידי עכו"ם והיתר הקזת חולה על פי רופא הוי סכנה, וקופפ"ן בלתי סכנה".

חתך: ר' יעקב עמדין¹⁰² מחליט בנוגע לחתך "אם היא חבלה עמוקה, כ"ש אם נגעה בגידין ודאי מותר לרופא אומן להניח עליה סם ורטיה המוכנת (ובלבד שלא ימרח שלא במקום סכנה גמורה)¹⁰³, וחיתול לחבשה אם אפשר על ידי גוי, ואם לא גם ישראל מותר לעשותו, שכל מכת ברזל יש בה כדי להמית אפילו הוא מחט ומזרק זריף¹⁰⁴, ויכול למשוך אחריו דבר מסוכן, אע"פ שעדיין אין הסכנה מצויה — לפי מה שהיא החבלה ומקום הנחבל. וכן כל נגיפה באבן או בצור ובקנה המוציאה דם. וכן נפילה חזקה כשפגעה ונגעה במקום העלול לסכנה — אם לא ימהרו דבר התרופה, הרי זה ספק נפשות שדוחה את השבת

93 כן נפסק גם בעבודת השם הנזכר לעיל.

94 במקום הנזכר בהערה 88. כן נפסק גם בדרשות גברי — חלק השו"ת סימן ד.

95 במור וקציעה שכח.

96 ערוך השולחן שכח, כג.

97 שו"ת ראש מנשה לר"מ גראסברג עמ' 16.

98 בסברא זו כבר קדמו הרש"ל.

99 תשובות יד יצחק ב, שכב.

100 כלל נט, כו.

101 עיין שבת קט, א; טור ושלחן ערוך שם סעיף כט.

102 במור וקציעה הנזכר.

103 עיין טור ושלחן ערוך שם סעיף כו. הסוגרים הם בטקסט.

104 שבת סז, א. פירוש פצע. עיין טור ושלחן ערוך שם סעיף ז.